

PODRŽANO OD STRANE

Centar za građansko obrazovanje

SPROVEDENO OD STRANE

ACDC

Advocacy Center For Democratic Culture

**PODRŠKA POMIRENJU
NA KOSOVU
PUTEM PODIZANJA SVESTI
O PITANJIMA NESTALIH OSOBA**

ANALIZA ISTRAŽIVANJA

April, 2020.

Rezerva:

Stavovi izneti u ovoj analizi su isključiva odgovornost Centra za zastupanje demokratske kulture (ACDC) i ne mogu se, ni u kom pogledu, uzeti za stavove donatora koji su pordžali ovaj projekat.

Sadržaj

Kontekst istraživanja.....	4
Metodologija istraživanja.....	5
Najvažniji rezultati.....	6
Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema.....	7
Demografija.....	8
Rezultati istraživanja.....	10
Zaključci	27

Kontekst istraživanja

Pitanje nestalih osoba predstavlja jedan od najvećih problema sa kojim se ljudi susreću u procesu pomirenja nakon etničkih sukoba. Iako je ova tema izuzetno osetljiva, naročito za rad i aktivizam organizacija civilnog društva, ona je veoma važna i neophodna u procesu pomirenja. S tim u vezi, NVO Centar za zastupanje demokratske kulture – ACDC, uz podršku Centra za građansko obrazovanje – CGO, sprovodi projekat koji je deo šireg projekta pod nazivom “Aktivizam civilnog sektora za pomirenje u regionu bivše Jugoslavije - podrška REKOM-u”, a koji će se baviti procesom pomirenja na Kosovu kroz podizanje svesti o rešavanju pitanja nestalih osoba.

Cilj projekta je dakle, pružanje podrške pomirenju na Kosovu kroz podizanje svesti o nestalim osobama.

U okviru pomenutog projekta, sprovedeno je istraživanje koje je usmereno ka tome da izmeri i podigne nivo svesti građana o pitanju nestalih osoba, kao i o aktivnostima sprovedenim od strane REKOM-a.

Istraživanje je uključilo ispitivanje javnosti kroz anketni upitnik i fokus grupe.

Ono čemu se teži je da se na osnovu dobijenih rezultata sprovede politika i napravi akcioni plan za pomoć u rešavanju ovog problema.

Metodologija istraživanja

-Kvantitativno istraživanje-

Način istraživanja: Anketno terensko istraživanje F2F, kombinovano sa internet anketom, kao i dve fokus grupe

Mesto istraživanja: Severna Mitrovica, Zvečan, Leposavić, Zubin Potok

Vreme istraživanja: 1. mart - 6. april 2020. godine

Veličina uzorka: 308 ispitanika prilikom terenskog istraživanja, 210 ispitanika putem interneta

Opis uzorka: Od ukupno 518 ispitanika, 34.3% ispitanika je muškog pola, a 65.7% ženskog

Tip uzorka: Stratifikovani reprezentativni slučajni uzorak, na osnovu opštine stanovanja

Poststratifikacija: Godine, nivo obrazovanja i radni status

Najvažniji rezultati

71.6% građana smatra da se u javnosti nedovoljno govori o pitanju nestalih lica

55.2% građana nije nikada čulo za Koaliciju za REKOM

83.6% građana je upućeno u to da postoje udruženja porodica nestalih

74.2% građana smatra da do sada nije utvrđen tačan broj nestalih lica

84.8% ispitanika smatra da je u velikoj meri važno pitanje rešavanje nestalih osoba

71.2% ispitanika poznaje neku osobu kojoj je bližnji nestao u toku poslednjih sukoba na Kosovu

64% ispitanika kaže da dati slučajevi nisu rasvetljeni

57.6% građana smatra da političari nisu angažovani u rešavanju slučajeva nestalih lica

51.5% građana smatra da ni domaće institucije nisu preduzele neophodne mere kako bi se saznala sudbina nestalih lica

71.6% građana smatra da saradnju između srpske i albanske strane treba unaprediti

67.2% građana smatra da pitanje nestalih lica treba u velikoj meri da bude tema razgovora između predstavnika dijaloga Beograda i Prištine u Briselu

Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema

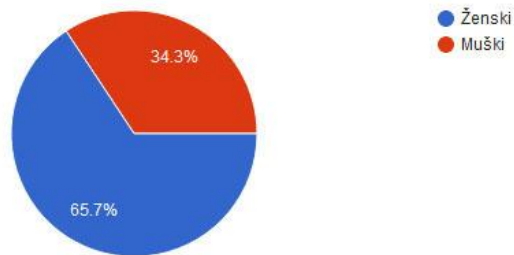
Rezultati ankete:

- *Istraživanje je pokazalo da je informisanost o Koaliciji za REKOM i njihovim aktivnostima nedovoljno poznata javnosti;*
- *Veliki broj građana je upućen u to da postoje udruženja porodica nestalih, ali da se o tom pitanju nedovoljno govori u javnosti;*
- *Nažalost, veliki broj ispitanika poznaje osobe iz svog okruženja kojima je neko bližnji nestao prilikom poslednjih sukoba na Kosovu, gde istovremeno tvrde da ti slučajevi nisu rasvetljeni;*
- *Većina ispitanika je mišljenja da ni političari, ni domaće institucije nisu dovoljno angažovani u rešavanju sudbine nestalih lica;*
- *Mali broj ispitanika smatra da će se u bliskoj budućnosti rešiti pitanje nestalih lica upravo zbog nepoverenja prema institucijama i organizacijama;*
- *Građanai su mišljenja da pitanjem nestalih lica treba da se pozabave i predstavnici dijaloga Beograda i Prištine u Briselu.*

Demografija

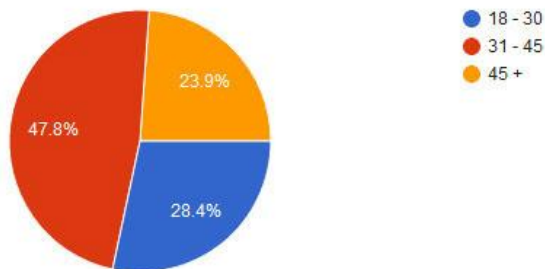
1. Pol

518 responses

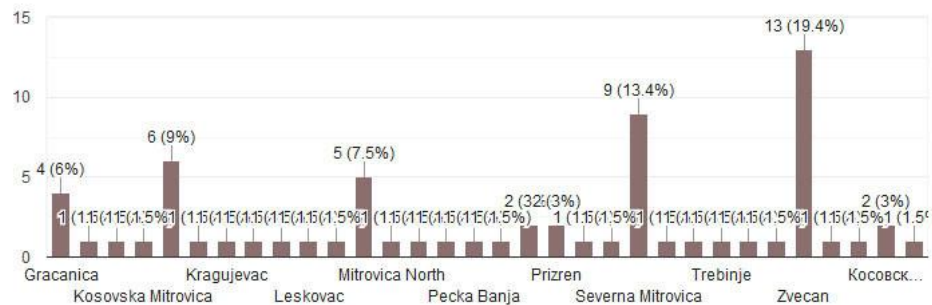
2. Starosna dob

518 responses

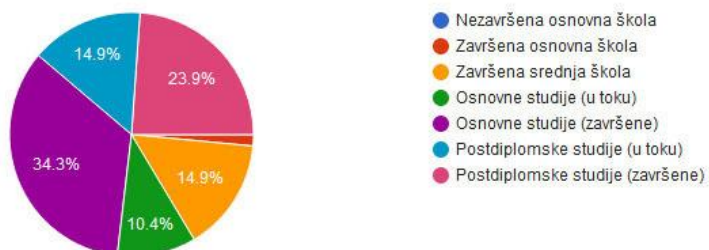
3. Opština (Upišite grad)

518 responses

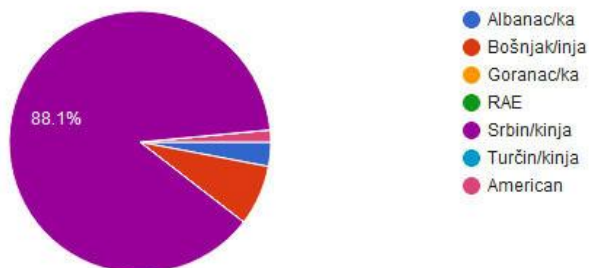
4. Obrazovanje

518 responses

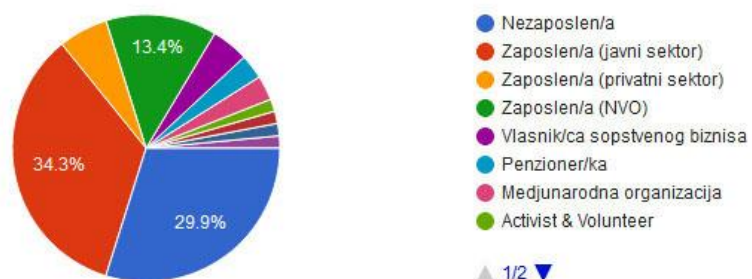
5. Etnička pripadnost

518 responses

6. Radni status?

518 responses

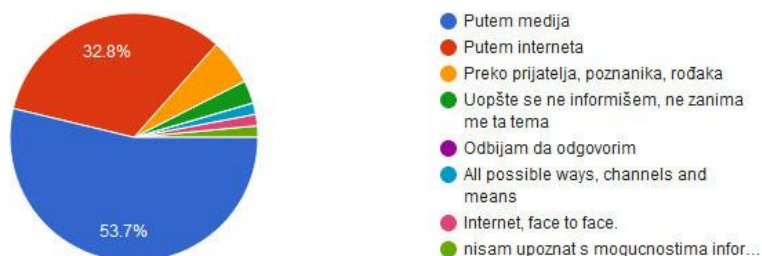

▲ 1/2 ▼

Rezultati istraživanja

7. Da li i na koji način se informišete o pitanju nestalih lica na Kosovu?

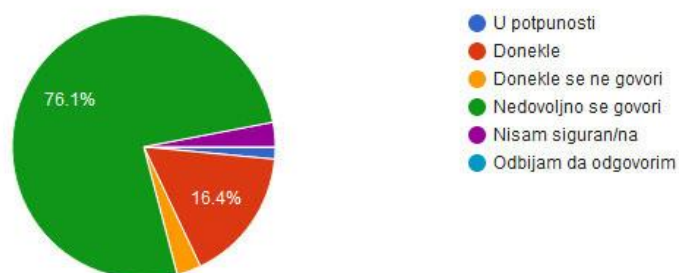
518 responses

Mediji su za većinu ispitanih građana, njih 53.7% glavni izvor informacija o nestalim licima, a 32.8% njih se informiše putem interneta. Manji procenat ispitanika se izjasnilo da se ne informiše o datoj temi, a, sa druge strane, ima i onih koji pokazuju veliko interesovanje, pa se informišu na sve moguće načine. Izvestan broj ispitanika nije upoznat sa mogućnostima informisanja.

8. Da li se u javnosti dovoljno govori o pitanju nestalih lica?

518 responses

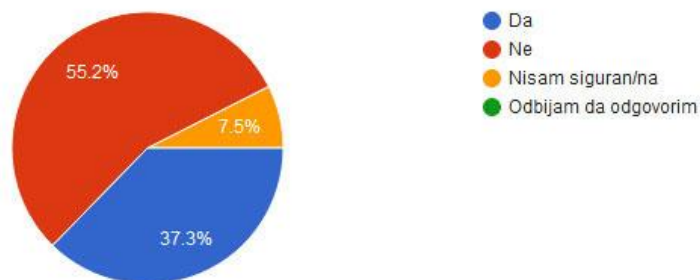

Treba napomenuti da je mali broj informacija pristupačan sadašnjim, a i bivšim žiteljima Kosova, kao i stanovnicima susednih država koji su bili u rodbinskim ili prijateljskim odnosima sa nestalim licima ili osobama koje tragaju za njima.

Od velike je važnosti da se tim osobama obezbedi pristup informacijama o postignutim rezultatima u pronalaženju nestalih lica, kao i predstavljanje periodičnih izveštaja javnosti.

9. Da li ste čuli za Koaliciju za REKOM?

518 responses

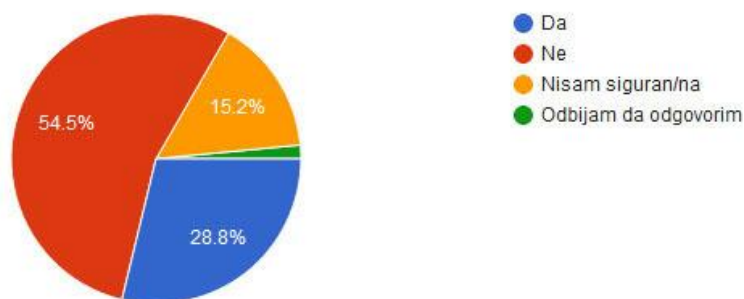

Za Koaliciju za REKOM čulo je 37.3% ispitanika, dok 7.5% nije sigurno. Većina ispitanih, odnosno, 55% nije čulo za REKOM.

Ovi rezultati nam ukazuju da je i dalje potrebna dobro planirana medijska kampanja, kako bi se građani upoznali sa postojanjem i radom REKOM-a.

10. Da li znate čime se REKOM bavi?

518 responses

Prema dobijenim rezultatima, najveći broj ispitanika, njih 54.5% nije upoznato čime se bavi REKOM, 28.8% je upoznato, dok 15.2% nije sigurno.

10a. Ukoliko je odgovor DA, navedite čime se bavi:

257 responses

Nestalim osobama iz zemalja bivše SFRJ

Rekom zastpa ideju da se formira regionalna komisija za istragu svih zlocina tlkoji su locinjmi tokom ratova u bivsoj Jugoslaviji.

Проналазак несталих лица на територији бивше Југославије

Bavi se utvrđivanjem činjenica o ratovima na prostoru bivše Jugoslavije od 1991. do 2001.

Nestalim osobama

Nestalim licima na balkanu

According to Your principal net record this is what REKOM stands for : "It is a network of civil society organizations in the post-Yugoslav countries, which advocate for the establishment of an official Regional Commission tasked with establishing the facts about the war crimes and other serious human rights violations committed on the territory of the former Yugoslavia in the period from 1 January 1991 through to 31 December 2001."

REKOM je skraćenica punog naziva Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenim na teritoriji nekadašnje SFRJ od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine.

Pomirenje u zemljama bivše SFRJ

Pronalaskom istina i utvrđivanjem cinjenica o nestalim i nastradalim licima u toku ratova u bivsoj SFRJ.

Ljudska Prava- nestala i ubijena lica,

Kršenjem ljudskih prava i utvrđivanjem počinjenih ratnih zločina

NGOs

Neznam

Komisija za ratne zlocine i povrede ljudskih prava koja se bavi popisivanjem žrtava u vreme rata, razlozima smrti, o mestima zatvaranja ljudi i mučenju, saslušanja žrtava i slično.

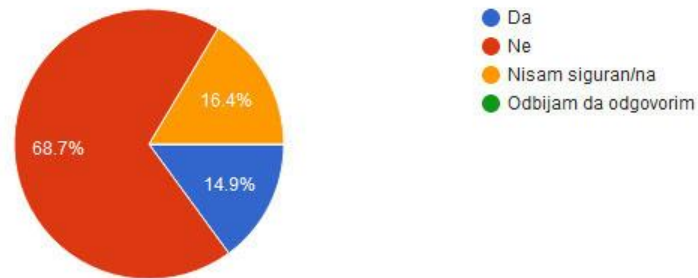
U tom smislu, izdvaja se komentar jednog ispitanika:

“REKOM je skraćenica punog naziva Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenim na teritoriji nekadašnje SFRJ od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine.”

Dobijeni odgovori pokazuju da su stavovi ovog malog broja ispitanika uglavnom slični, ali i kritički nastrojeni prema pitanju informisanosti o istom. Nezadovoljstvo proizlazi iz očigledno mnogobrojnih problema i posledica sa kojima su se građani suočavali za vreme sukoba, zatim same težine teme kojom se bavi Koalicija, kao i zbog nedostatka osnovnih informacija koje građani treba da dobiju od strane medija.

11. Da li znate za neke od aktivnosti koje su sprovedene od strane REKOM-a?

518 responses

Dalje, prema dobijenim rezultatima možemo primetiti da je informisanost građana o aktivnostima koje sprovodi Koalicija za REKOM na veoma niskom nivou, samo 14.9% ispitanika je upoznato sa aktivnostima, dok 68.7% ispitanika ne zna koje su aktivnosti u pitanju, a 16.4% njih nije sigurno.

11a. Ukoliko je odgovor DA, navedite aktivnosti:

79 responses

Istrazivanja

Prikupili su potpise od gradjana da se osniva REKOM.

Mahom iniciranje učešća vlada svih država koje je izostalo i obeležavanja datuma stradanja

Hlc

Regional Level Networking, Reports, Campaigns, Petitions, Debates, Forums, Social Based Dialogues, Art Projects, Sports (Marathons), Scripts & Writings, Books, Prints, Documents and Publications, etc.

organizovanje raznih debata,foruma za tranzicionalnu pravdu ...

Forumi na temam iz ljudskih prava i nestalima

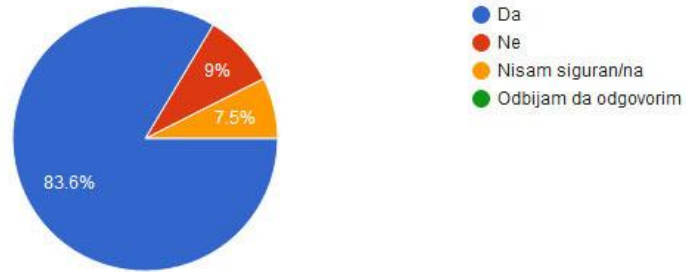
Neznam

Идиотизам

Izdvajamo jedan od navedenih komentara onih koji su upoznati sa aktivnostima REKOM-a:
“Mahom iniciranje učešća vlada svih država koje je izostalo i obeležavanje datuma stradanja.”

12. Da li ste upoznati sa time da postoje udruženja porodica nestalih?

518 responses

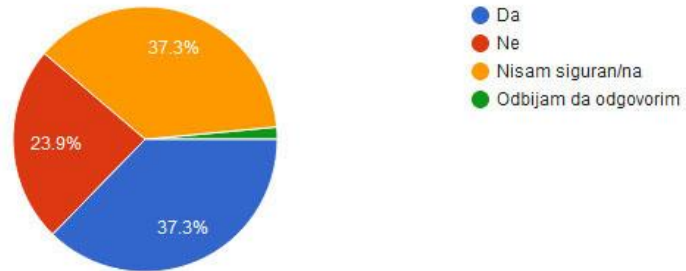

Većina ispitanih - 83.6% je upoznata sa postojanjem udruženja porodica nestalih, mali procenat, njih 9% nije, dok 7.5% nije sigurno.

Veliki broj nestalih, kao i mnogobrojni nerešeni slučajevi, stvorio je potrebu za udruživanjem ovih porodica u cilju uticaja da se istrage unaprede i ubrzaju, kao i zbog međusobne podrške.

13. Da li znate kojim se aktivnostima ta udruženja bave?

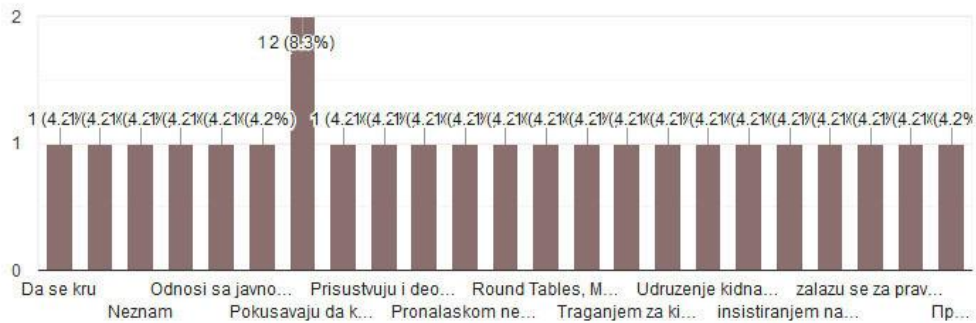
518 responses

37.3% ispitanih je upoznato sa aktivnostima kojima se bave pomenuta udruženja, a 37.3% nije sigurno. Da nisu upoznati sa aktivnostima udruženja, izjasnilo se 23.9% ispitanika.

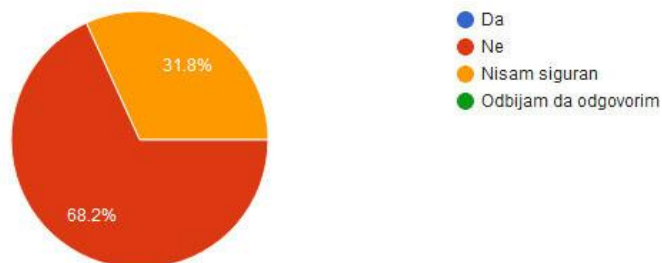
13a. Ukoliko je odgovor DA, navedite aktivnosti:

178 responses

14. Prema Vašem mišljenju, da li su se standardi ljudskih prava u potpunosti poštovali pri utvrđivanju nestalih?

510 responses

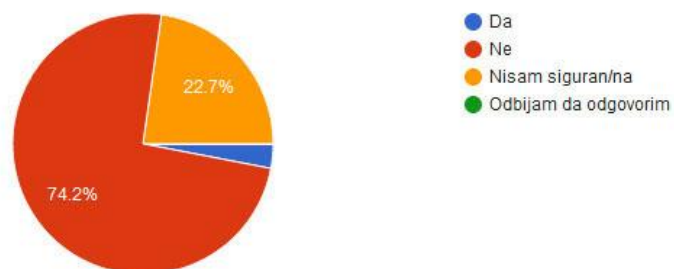

Većina ispitanika je na gorenavedeno pitanje dala negativan odgovor. Čak 68.2% njih ne misli da su standardi ljudskih prava u potpunosti poštovani pri utvrđivanju nestalih, dok 31.8% nije sigurno.

Ovo je još jedan u nizu iskazanih nezadovoljstava od strane naših ispitanika prema radu odgovornih institucija i nedovoljnom poštovanju ljudskih prava.

15. Po Vašem mišljenju, da li je do sada utvrđen tačan broj nestalih lica?

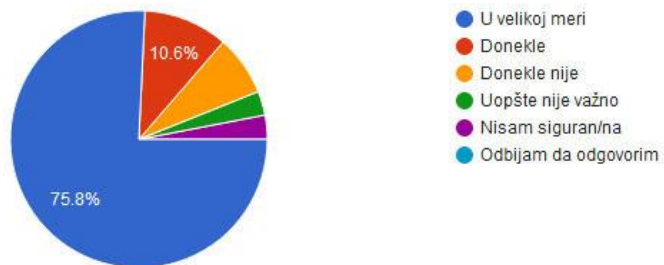
512 responses

Kada je u pitanju broj nestalih lica, 74.2% ispitanika smatra da nije utvrđen tačan broj nestalih, dok samo mali broj misli da jeste - 3.1, a 22.7% njih nije sigurno.

16. U kojoj meri je neophodno traženje rešenja za svaki pojedinačni slučaj nestalog lica?

512 responses

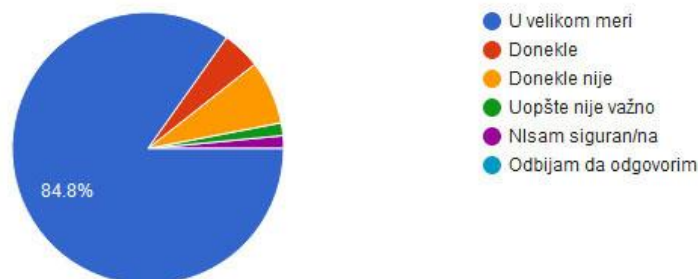
Najveći procenat ispitanika - 75.8% smatra da je u velikoj meri neophodno pronalaženje rešenja za svaki pojedinačni slučaj.

S druge strane, određeni broj ispitanika pokazuje ravnodušnost, nerazumevanje problema i značaja rešavanja pojedinačnih slučajeva i misli da to donekle i nije važno.

Porodice nestalih osoba svakako zaslužuju da se uložiti maksimalan napor u rešavanju svih slučajeva, kako bi se zadovoljila pravda i omogućio mir onima koji tragaju za istinom.

17. U kojoj meri je važno rešavanje pitanja nestalih osoba?

512 responses

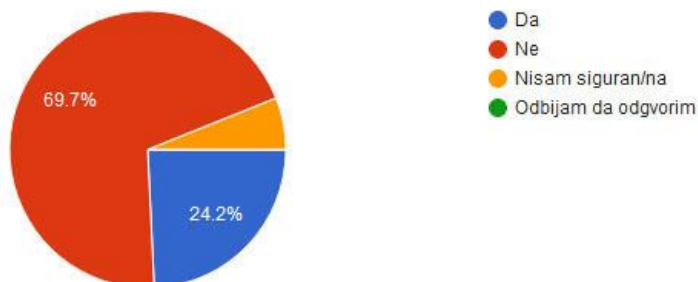

Veliki broj ispitanika smatra da je rešavanje pitanja nestalih od velike važnosti - 84.8%.

Ovaj rezultat je nesumnjivo ohrabrujući, imajući u vidu bol porodica i prijatelja žrtava koji decenijama čekaju pravdu.

18. Da li je neko Vama blizak nestao prilikom poslednjih sukoba na Kosovu?

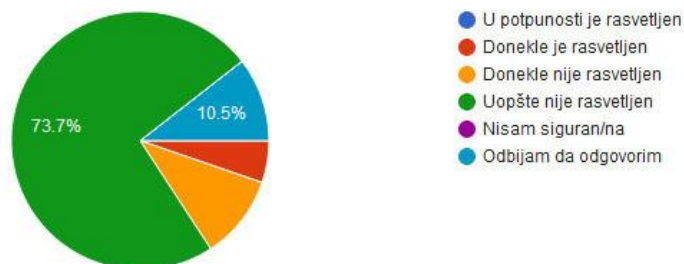
512 responses

24.2% ispitanika izjasnilo se da je bilo u bliskim odnosima sa osobama sa Kosova koje se vode kao nestale, dok 69.7% kaže da nisu imali nekog bliskog ko je nestao.

18a. Ukoliko je odgovor DA, da li je taj slučaj rasvetljen?

134 responses

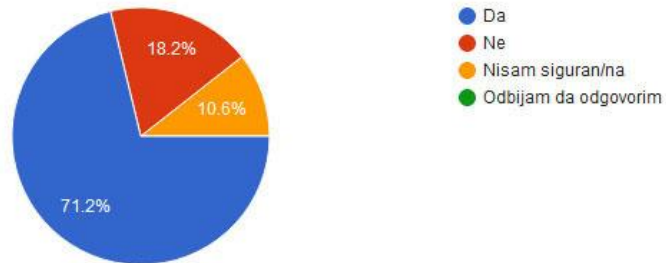

Odgovori većeg broja ispitanika govore da nijedan slučaj njima bliske nestale osobe nije rešen, dok se mali procenat izjasnio da su donekle ili donekle nisu ti slučajevi rasvetljeni. Čak 73.7% slučajeva koje se naveli ispitanici uopšte nije rešeno.

Dobijeni rezultati su jako zabrinjavajući, što govori u prilog činjenici da je malo toga postignuto i nakon 20 godina od sukoba. Ukoliko se nastavi slična praksa u bliskoj budućnosti, šanse za rešavanjem slučajeva biće sve manje.

19. Da li poznajete neku osobu kojoj je/su bližnji nestao/li prilikom poslednjih sukoba na Kosovu?

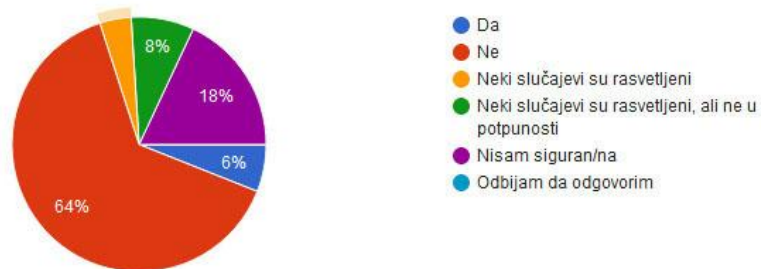
511 responses

Čak 71.2% ispitanika poznaje nekoga ko traga za bliskom osobom koja se vodi kao nestala u sukobima na Kosovu, dok 18.2% kaže da ne poznaje.

19a. Ukoliko je odgovor DA, da li je/su taj/ti slučaj/evi rasvetljeni?

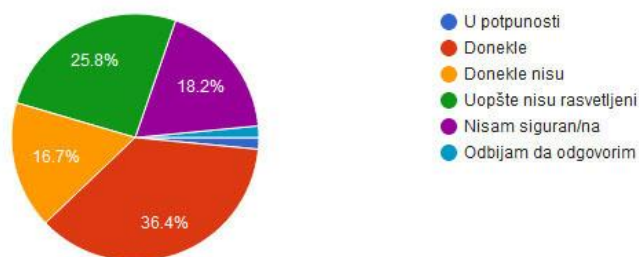
368 responses

Nažalost, i na ovo pitanje dobijeni odgovori pokazuju jako mali procenat rešenih slučajeva. Tek 6% ispitanih se izjasnilo da poznaju nekog ko je tragao za bliskom osobom i da je slučaj tih nestanaka rešen, 8% tvrdi da su takvi slučajevi delimično rešeni, dok većina slučajeva, kako su ispitanici naveli, nije rasvetljena - čak 64%.

20. Generalno, u kojoj meri su oni slučajevi nestalih (koji se u javnosti vode kao rasvetljeni) rešeni?

512 responses

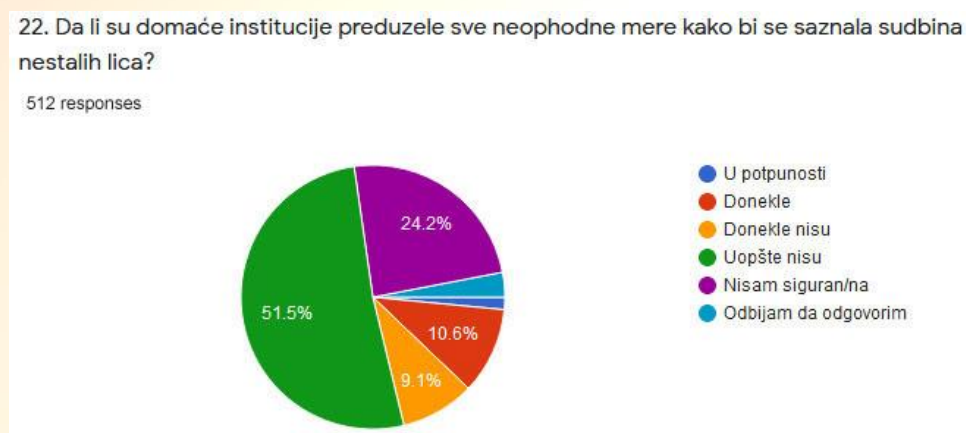

Kada je reč o poverenju i iskrenost institucija, kao i informacijama koje plasiraju javnosti, odgovori pokazuju da većina ispitanika te podatke prima sa rezervom, te sumnja u relevantnost istih. Da su informacije koje pružaju institucije donekle tačne, smatra 36.4% ispitanika, a 16.7% izjasnilo se da donekle nisu. Tek mali procenat ispitanika veruje da su slučajevi koji se vode kao rešeni uistinu i rešeni. 18.2% ispitanika nije sigurno.

Nepoverenje u političare je veliko. Nijedan ispitanik nije potvrdio potpunu angažovanost ovdašnjih političara u rešavanju pitanja nestalih osoba. 22.7% smatra da su donekle i 9.1% da donekle nisu angažovani. Najveći procenat misli da političari uopšte nisu angažovani – čak 57.6%.

S obzirom na to da je veoma mali broj rešenih slučajeva, takav stav nije iznenađujući.

Radom domaćih institucija nezadovoljno je 51.5% ispitanika, koji smatraju da iste nisu preduzele sve neophodne mere kako bi se saznala sudbina nestalih lica. Manji procenat ispitanika ih podržava, gde smatraju da su institucije ipak preduzele potrebne mere. Da su donekle preduzete mere, izjasnilo se 10.6% ispitanika, dok 9.1% smatra da donekle nisu.

Ni ovi rezultati nisu iznenađujući, imajući u vidu da ovo pitanje nije prioritet na agendi, čak ni postojećih institucija na Kosovu.

Na ovo pitanje, jedva da ima pozitivnih odgovora od strane ispitanika. Njih 48.5% smatra da lokalne samouprave nisu preduzele određene aktivnosti koje su usmerene na rešavanje pitanja nestalih, a isti procenat ne zna da li su bilo kakve aktivnosti preduzete.

Dobijeni odgovori navode na zaključak da lokalne samouprave, čak i ukoliko sprovode bilo kakve aktivnosti vezane za rešavanje pitanja nestalih lica, tek mali procenat građana je sa tim i upoznat.

23a. Ukoliko je odgovor DA, navedite aktivnosti:

38 responses

Obeležavanje Dana nestalih

Nije

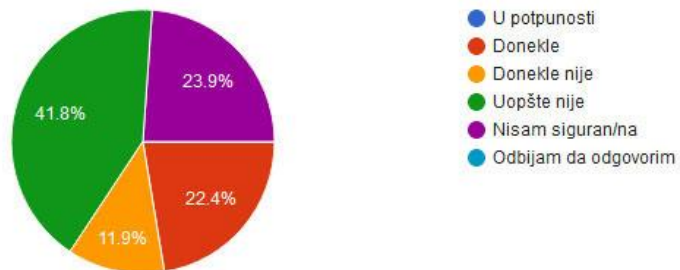
Da se krivci privedu pravdi i pronadju i sahrane nestala lica

Aktivnosti za koje ispitanici smatraju da lokalne samouprave sprovode su obeležavanje dana nestalih i privođenje krivaca pravdi.

Iz priloženog se vidi da građani nemaju razvijenu svest, niti informacije o radu lokalne samouprave kada je u pitanju rešavanje slučajeva nestalih.

24. Da li je međunarodna zajednica preduzela sve neophodne mere po pitanju nestalih osoba?

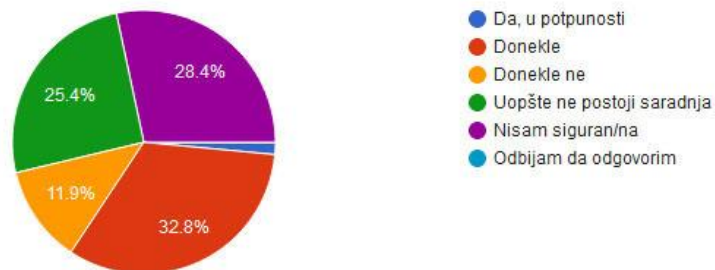
514 responses

Ispitanici su uglavnom nezadovoljni i radom međunarodne zajednice. Veliki broj, njih 41.8% smatra da međunarodna zajednica uopšte nije preduzela neophodne mere po pitanju nestalih osoba. Da su donekle preduzeli, smatra 22.4% ispitanika, 11.9% misli da donekle nisu, dok ostatak nije siguran da su preduzete sve potrebne mere.

25. Da li postoji međusobna saradnja između srpske i albanske strane u vezi sa rešavanjem pitanja nestalih lica?

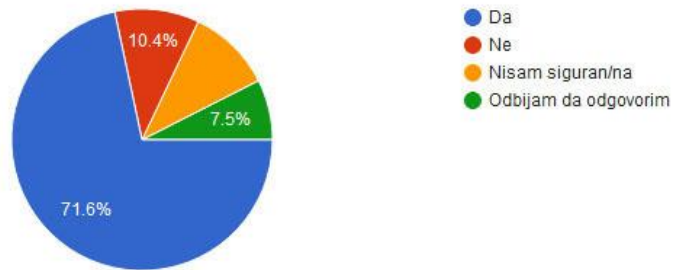
514 responses

Da donekle postoji saradnja između srpske i albanske strane u vezi sa rešavanjem pitanja nestalih, smatra 32.8% ispitanika, dok 11.9% je mišljenja da ona donekle ne postoji. Neupitno je da je saradnja od izuzetne važnosti za obe strane, kako bi se slučajevi nestalih lica što pre rasvetlili. Ipak, 28.4% ispitanika nije sigurno da je ima, a 25.4% misli da uopšte ne postoji, jer politička situacija i usporavanja i/ili prekid pregovora Beograda i Prištine ne doprinose rešavanju pitanja nestalih lica.

26. Po Vašem mišljenju, da li saradnju između srpske i albanske strane treba unaprediti?

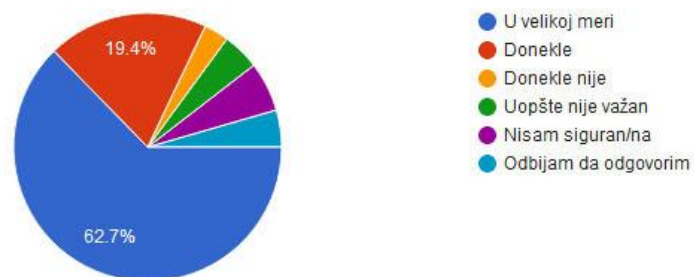
514 responses

Najveći procenat - 71.6% ispitanika je svesno značaja unapređivanja saradnje između srpske i albanske strane, kako bi se postigli što bolji rezultati u rešavanju pitanja nestalih. Samo 10.4% ispitanika smatra da ta saradnja ne treba da bude unapređena.

27. U kojoj meri je dijalog zajednica na Kosovu važan za rešavanje pitanja nestalih?

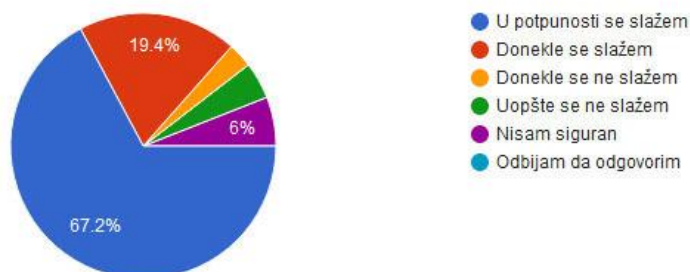
514 responses

Dijalog među zajednicama na Kosovu je takođe od velike važnosti za rešavanje pitanja nestalih. Da bi se takvim dijalogom postigli bolji rezultati veruje 62.7% ispitanika, a donekle se slaže 19.4% ispitanika. Manji procenat ispitanika smatra da dijalog između zajednica donekle ili uopšte nije važan.

28. Prema Vašem mišljenju, da li pitanje nestalih lica treba da bude tema razgovora između predstavnika Beograda i Prištine u Briselu?

514 responses

Da pitanje nestalih lica treba da bude tema razgovora Beograda i Prištine u Briselu, slaže se 67.2% i donekle se slaže 19.4% ispitanika. Vrlo mali broj ispitanika se ne slaže da ova tema treba da bude deo razgovora u Briselu.

Ovakav rezultat je očekivan, budući da su građani svesni da se važna pitanja, a naročito pitanje nestalih osoba, može rešiti samo ako postoji politička volja na visokom nivou i uz zalaganje međunarodne zajednice.

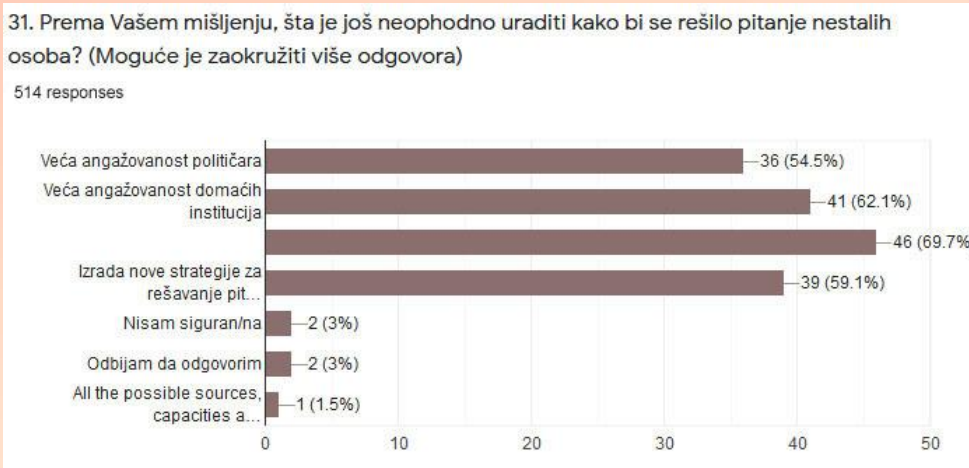

Grafikon pokazuje da je najveće poverenje iskazano udruženjima nestalih od strane ispitanika. Udruženja se aktivno bave traganjem za nestalim osobama, uglavnom njima bliskim ili članovima porodica, i to je njihova primarna delatnost. Logično je da je uloga udruženja veoma važna i da bi sve institucije i organizacije na Kosovu, lokalne i međunarodne trebalo da podrže udruženja porodica nestalih lica. Veliko poverenje je takođe ukazano i nevladinim organizacijama i međunarodnoj zajednici.

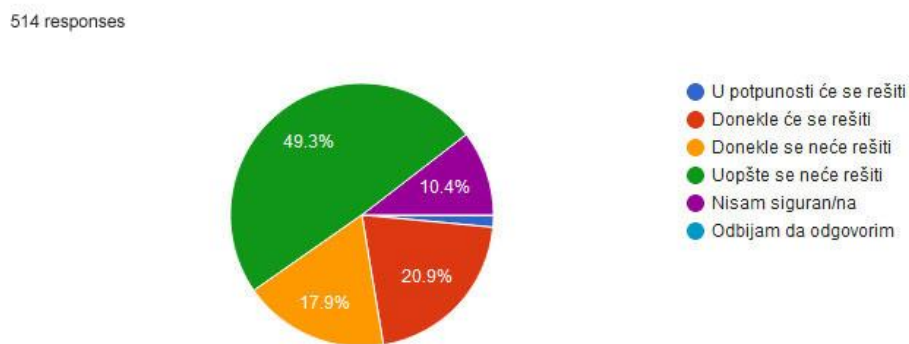
30. Po Vašem mišljenju, koja institucija/organizacija bi trebalo da se bavi pitanjem nestalih osoba?

Institucije koje bi trebalo da se bave pitanjem nestalih osoba, prema mišljenju ispitanika, su vlade i vladina tela, a zatim podjednako treba da se uključi i državna bezbednost, Ministarstvo unutrašnjih poslova, posebna radna tela, lokalne samouprave, udruženja i ostali. Ukoliko se sve institucije uključe, veće će biti šanse za rešavanjem sudbine nestalih.

32. Prema Vašem mišljenju, kakvi su izgledi da će se u skorijoj budućnosti pitanje nestalih osoba u potpunosti rešiti?

Nažalost, ispitanici nisu optimistični po pitanju rešavanja sudbine nestalih osoba, 49.3% misli da se uopšte neće rešiti, a 20.9% da će se donekle i 17.9% da se donekle neće rešiti. Mali je procenat onih koji veruju da će se ovo pitanje ikad u potpunosti rešiti.

Ovakvi rezultati svakako ne iznenađuju, imajući u vidu da je prošlo više od 20 godina od sukoba na Kosovu, a sudbina mnogih nestalih lica još nije rasvetljena.

33. Dodatni komentari, ukoliko ih imate:

198 responses

20 godina međunarodna zajednica toleriše političarima neshvatljivu korumpiranost, opljačkali su celo Kosovo, bez ikakve milosti i sažaljenja prema napaćenom narodu, a sve uz prečutnu saglasnost međunarodne zajednice. Katastrofalno korumpirani i nefunkcionalan pravni poredak. Historija Vam nikada neće oprostiti

Иронија је да о питањима несталих говоре политичари који су били учесници отмица Срба и злочина над њима. Они могу дати одговор где су ти људи.

Друга ствар, Албанци говоре о 1400 несталих, при том намерно крију да је међу њима трећина Срба!

Ne mislim da postoji univerzalna istina niti da je ona preduslov za pomiranje. U ratu postoje sve strane pa i dve istine. U ratu na Kosovu postoji i treća, koju predstavlja međunarodna zajednica. Ona je jednako imala svoje motive za prikrivanje i nameštanje zločina u ratu.

Sto pre resiti ovo pitanje

Thankful to all the individuals and collective societies who are laying forward all their energies in synergy with one - another in order to find the final truth about the Missing Persons regardless of the origins and/or their backgrounds

Nemam

Stvari se neće promeniti dok god su PDK, AAK, SNS, SRS i SPS bitni činoci u institucijama/na vlasti. To su elite koje nose tu krv na rukama

N/A

Da se policija kosova vise obrate i pomognu dase nadje osoba sa kojem su policija imala zadni kontakt

Odlična anketa

Pitanje nestalih lica je ogromno pitanje za svaku individu je povezana s ovakvim slucajevima, tacnije ima bližnje koji su nestali a posebno oni čiji sličajevi nisu (uopće) riješeni.

Riješiti pitanje nestalih osoba smatram da je PRAVO svih onih koji su izgubili nekog u ratu.

Obično mogao bi čovjek misliti da je pravda nastala onda kada se odgovorni odgovaraju, međutim, u dosta slučajeva mnogim nestalim licima nisu ni posmrtni ostaci nađeni, a nalaženje istih, smatram, da je postignuće samo po sebi i bez nužno nalaženja odgovornih. Da, ovdje polazimo od pretpostavke da su nestala lica mrtva.

Kao što rekoh, riješavanje što više slučajeva jeste pravo rodni lica, a manje političko pitanje- iako se i politika treba ovime pobaviti (unaprijediti).

Nemam.

Veća angažiranost države, udruženja, NVO...

Što se tiče završnih komentara u anketi, ispitanici su ostavili veliki broj komentara, tačnije skoro svaki drugi ispitanik je ostavio komentar. Ukupno je dato 198 zaključnih komentara u ovoj anketi. Jedan od ispitanika je prokomentarisao da jer teško očekivati da će se pitanje nestalih

rešiti sve dok su u Beogradu i Prištini na vlasti stranke koje su bile deo sukoba i koje nose veliku odgovornost za žrtve i nestale na Kosovu.

Takođe, neki od komentara su pokazali nepoverenje i netrpeljivost prema organizacijama civilnog društva i međunarodnim organizacijama na Kosovu, optužujući ih za pristrasnost. Konačno, većina komentara ide u smeru potrebe da se pitanje nestalih reši što pre i u smeru neophodne saradnje Beograda i Prištine, kao i podršku međunarodnih organizacija u rešavanju ovog pitanja.

Zaključci:

Pitanje nestalih osoba još uvek predstavlja veliki problem na Kosovu, iako su prošle dve decenije od sukoba na Kosovu, koje su dovele do toga da sudbina mnogih ljudi postane nepoznanica. Ovim pitanjem se bave mnoge državne institucije, međunarodna zajednica, udruženja nestalih, nevladine organizacije, ali sve to nije bilo dovoljno da se sazna sudbina nestalih lica. Od velike je važnosti uspostavljanje saradnje između Beograda i Prištine u rešavanju zajedničkog problema nestalih osoba.

Analizom odgovora anketnog istraživanja koje smo dobili od ispitanika, došli smo do zaključaka da se većina informiše o ovoj temi putem medija i interneta. Malo je informacija na ovu temu koje su dostupne široj javnosti, tek neznatan deo je upoznat sa aktivnostima koje sprovodi Koalicija za REKOM. Potrebno je raditi na transparentnosti i većem informisanju javnosti o radu i rešavanju svakog pojedinačkog slučaja, sa čime se složila većina ispitanika.

Poverenje u političare, državne institucije, međunarodne organizacije, lokalne samouprave i druge činioce po pitanju rešavanja sudbine nestalih lica je na niskom nivou. Mišljenje da se prilikom utvrđivanja tačnog broja nestalih nisu poštovala osnovna ljudska prava, koje je delila većina ispitanih, to najbolje pokazuje. Takođe, ispitanici uglavnom sumnjaju da se preduzimaju sve neophodne mere u rešavanju slučajeva i da je potrebno mnogo veće angažovanje od strane pomenutih.

Kao bitan činilac u rešavanju pitanja nestalih lica prepoznato je Udruženje porodica nestalih, kome je ukazano najveće poverenje. Imajući u vidu da su to osobe kojima je u najvećem interesu da se ovi slučajevi što pre reše i da se sazna sudbina njihovih najmilijih, ovi rezultati nisu iznenađujući.

Neki od ispitanika su imali bliske osobe koje se vode kao nestale ili poznaju osobe koje tragaju za nestalim članovima svoje porodice. Većina tih slučajeva nije rešena ili je samo delimično rešena, iako je prošlo više od 20 godina od sukoba na Kosovu. Većina ispitanika ne veruje ili gubi nadu da će se pitanje nestalih u potpunosti ikada rešiti, tj. da će i dalje ostati samo broj u nekim izveštajima.

Mnogi se pitaju da li bi rešavanje ovog problema doprinelo pomirenju ili samo probudilo bolna sećanja. Otkrivanje istine o sudbini nestalih neće biti prijatno široj javnosti i može dovesti i do većeg razdora između zajednica na Kosovu, ali je svakako neophodno i njihove porodice to i te kako zaslužuju.